

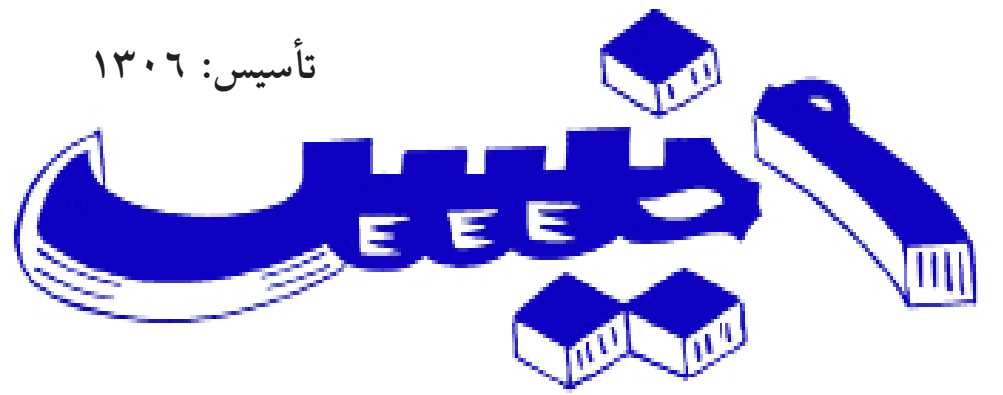
مسئولان به مشکلات مردم گوش دهند

در بین مجاهدین امارت اسلامی و حفظ حقوق مردم با شفقت کامل، تاکید صورت گرفت.
مولوی محمد بشر حلیمی رئیس شورای ولایتی علمای هرات در این نشست همه مجاهدین امارت اسلامی را به اتحاد و اتفاق فراخواند.
وی ضمن تأکید به رفتار خوب با مردم بیان داشت **ص ۴**

رئیس شورای علمای هرات می گوید که مسئولین باید در مقابل مشکلات مردم گوش شنوا داشته باشند.
شورای علمای ولایتی هرات نشستی را با حضور آمرین حوزه‌های امنیتی، اسختراتی و شاروالی این ولایت برگزار کردند.
در این نشست روی حفظ امنیت، حفظ رابطه نیک و اخلاص

تأسیس: ۱۳۰۶

منادی و مؤید وحدت ملی و بازسازی

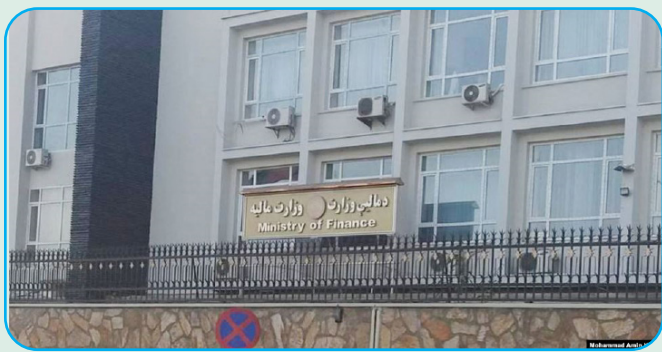
مؤسس: غلام محی الدین انیس

روزنامه ملی انیس • پنجشنبه ۱۸ جوزا ۱۴۰۲ هجری شمسی • ۱۹ ذی القعدة الحرام ۱۴۴۴ هجری قمری • ۸ جون ۲۰۲۳ میلادی • شماره مسلسل ۲۴۸۵۷

ذبیح الله مجاهد:

سفرهای تامویست باید با روحیه همکاری با افغان‌ها همراه باشد

ارزبنت، له شپرو نریوالو بنستونو سره د هېواد په بېلابېلو ولایتونو کي د خوږو خونديتوب، د پاکو او پورسولو، روغتیا **ص ۴**

مالیې وزارت پرون چهارشنبه د اعلامیې په خپرولو سره، د افغانستان له خلکو سره د اسلامي پراختیايي بانک د مرستې هرکلی کړی دی.
د دغه وزارت په اعلامیه کې وپیل شوي: «اسلامي پراختیايي بانک (ISDB) د افغانستان لپاره د بشرپاله مرستو صندوق (AHTF) له لارې د (۸,۱) میلیونه امریکایي ډالرو په

امریکا در امور افغانستان دور جدید سفرهایش به بریتانیا و امارات متحده عربی را به هدف گفتگو درمورد افغانستان آغاز کرده است.
مقام‌های امارت اسلامی اما می‌گویند که این سفرهای تام و ست باید با روحیه همکاری با افغان‌ها همراه باشد.
ذبیح الله مجاهد، سخنگوی امارت اسلامی **ص ۴**

تامویست، نماینده خاص امریکا برای افغانستان سفرش به کشورهای انگلستان و امارات متحده عربی را آغاز کرده و قرار است با مقام‌های آن کشورها در مورد افغانستان گفتگو کند. با این حال مقام‌های امارت اسلامی می‌گویند که این سفرهای تام و ست باید با روحیه همکاری با افغان‌ها صورت گیرد.
نماینده خاص

پولیس پاکستان بازداشت افغان‌ها را آغاز کرده است

سفارت افغانستان در اسلام‌آباد می‌گوید پولیس پاکستان در ارتباط با اعتراضات خشونت‌آمیز ماه گذشته، بازداشت افغان‌ها را در پنج منطقه مختلف اسلام‌آباد و راولپنڈی آغاز کرده است.
این سفارت روز چهارشنبه ۱۷ جون با نشر اعلامیه‌ای در تویتر امور خارجه پاکستان **ص ۴**

گفته است که این موضوع را با مقامات حکومت پاکستان در میان گذاشته است. سفارت افغانستان گفته است: «این موضوع و واقعه ظلم و خشونت به یک خانواده افغان دیروز از سوی رهبری سفارت به طور جدی با وزارت امور خارجه پاکستان **ص ۴**

امارت اسلامی در راستای خدمت‌گذاری به مردم متعهد است

مولوی عبدالسلام حنفی:

معاون اداری ریاست الوزرا در دیدار با قوماندان امنیه غزنی گفت امارت اسلامی در راستای خدمت رسانی به مردم و مجاهدین متعهد است: دفتر مطبوعاتی ریاست الوزرا دیروز با نشر این خبر گفته است: مولوی عبدالسلام حنفی معاون اداری ریاست الوزرا امارت اسلامی **ص ۴**

سخن انیس

اعتراف بی‌بی‌سی به کاهش مواد مخدر در افغانستان

بی‌بی‌سی که یکی از شبکه‌های مشهور و نامور خبررسانی در جهان است، اعتراف می‌کند که؛ مواد مخدر در افغانستان به شدت رو به کاهش است و طبق تحقیقات انجام شده از فضا و زمین، تریاک نسبت به سال گذشته کاهش هشتاد درصدی یافته است.

با پیروزی امارت اسلامی موارد زیاد پدیده‌های منفی محو شدند و اصلاحات و دستاوردهای زیادی به وجود آمد. اعاده‌ی استقلال، محو کشت موادمخدر، استقرار امنیت سراسری، محو فساد اداری و اخلاقی، برچیده شدن گلیم ملوک الطوائفی، محو تعصب و صدها موارد دیگر از مثال‌های زنده‌ی اند که توسط امارت اسلامی افغانستان عملاً تطبیق گردیدند و به جهانیان نشان داده شدند.

مواد مخدر که بیش از ۴ میلیون انسان این سرزمین را بیمار و به مُرداب تباهی افکنده بود، با پیروزی امارت اسلامی، محو گشت که جهان، شاهد آن است. این اعترافات می‌رسانند که کشورها و جهانیان آهسته آهسته حقانیت امارت اسلامی را درک می‌کنند و با گذشت هر روز به اشتباهات خود پی می‌برند و بر خطاهای خود، اقرار می‌کنند.

اعتراف بی‌بی‌سی این را می‌رساند؛ دستاوردهای امارت اسلامی افغانستان به حدی رسیده که نه تنها، دیگر هیچ‌کسی منکر آن شده نمی‌تواند، بلکه این آفتاب با گذشت هر روز روشن‌تر می‌شود و حقیقت‌های زیادی را از پرده‌ی پنهان، بیرون می‌آورد.

بر جهان و جهانیان لازم است که دیگر به نتایج مثبت و دستاوردهای بزرگ امارت اسلامی تن بدهند و برای به‌رسمیت‌شناسی این نظام کارا و حکومت مستقل، عملاً اقدام نمایند.

چون امارت اسلامی، نظامی‌ست که منافع علیای کشور را جداً در نظر گرفته و از محاسن زیادی نسبت به حکومت‌های گذشته، برخوردار است.

اگر جهان برای به‌رسمیت‌شناختن این نظام اقدام کند، مردم افغانستان به زودترین فرصت به قله‌های شامخ نیک‌بختی مشرف می‌شوند و گوهر درخشان آبادی، شکوفایی، ترقی و تمدن را به دست می‌آورند.

روی پروژه‌های آبی در لغمان تمرکز خواهد شد

سرپرست وزارت انرژی و آب در دیدار با والی لغمان گفت: روی پروژه‌های آبی در لغمان

تمرکز خواهد شد. غلام جیلانی حق پرست رئیس اطلاعات و نشرات وزارت **ص ۴**

سفیر ترکمنستان:

آماده همکاری با معتادین استیم

سفیر ترکمنستان در کابل در دیدار با معین مبارزه با مواد مخدر وزارت امور داخله گفت: کشورش آماده است که برای درمان معتادین مواد مخدر و دیگر موارد این معینیت را کمک کند.
دفتر مطبوعاتی وزارت امور داخله دیروز با نشر خبر نامه‌ی بی گفته است: لوی پاسوال عبدالحق آخند همکار معین مبارزه با مواد مخدر با سفیر ترکمنستان دیدار کرد.

در این دیدار عبدالحق آخند به سفیر ترکمنستان در مورد روند مبارزه با مواد مخدر در افغانستان

تأکید مقامات به ساده‌سازی سیستم اداری

عطاالله عمری، سرپرست وزارت زراعت، آبیاری و مالداري از روندکاری برخی ادارات دولتی انتقاد کرده و می‌گوید که درعدم اصلاحات اداری، فساد اداری دوباره حاکم خواهد شد. در همین حال مقام‌ها در اداره امور نیز برای حل این مشکلات بر ساده سازی پروسه‌های اداری تأکید دارند.
اداره اصلاحات اداری و خدمات ملکی روز چهارشنبه (۱۷ جوزا)

تفاهمنامه ساده سازی پروسه اداری را با وزارت زراعت، آبیاری و مالداري امضا کرد.

په زابل کې سپر کال د غنمو حاصلات ۵۰ سلنه زیات شوي

ولایت کي د غنمو په حاصلاتو کي د تېر کال په پرتله ۵۰ سلنه زیاتوالی راغلی دی.
راشد وویل، چې کروندگرو ته یې تېر کال اصلاحي تخمونه او کیمیاوي کود توزیع کړي، چې د غنمو حاصلاتو کي یې د پام وړ زیاتوالی راغلی. په ورته مهال کروندگرو وویل **ص ۴**

د زابل د کرنې او بیلو کولو او مالداري ریاست مسئولین وایي، چې په دغه ولایت کي د لومړي ځل لپاره د غنمو کلني حاصلات ۵۰ سلنه لوړ شوي دي.
د زابل د کرنې او بیلو کونې او مالداري رئیس مولوي عطاالله راشد د باختر اژانس سیمه ییز خبریال ته وویل، چې په دغه

معرفی منطقه «جوی شیر» در قاموس کبیر افغانستان **صفحه ۵**مراسم سالانه حج با حضور میلیون‌ها زائر انجام می‌شود **صفحه ۳**کشت خشخاش در افغانستان کاهش یافته است **صفحه ۲**

ساخت ۱۰ کیلومتر سرک در ولسوالی قیصار فاریاب از سوی مردم

قیصار امتداد دارد که باشندگان حدود ۵۰ قریه از این راه عبور و مرور می‌کنند. آقای بشردوست هزینه این سرک را حدود یک میلیون افغانی پیش بینی کرده و از سایر افراد خیرخواه و تاجران ملی می‌خواهد که باشندگان این ولسوالی را که سخت با مشکلات اولیه مواجه استند دستگیری نمایند.

«بسیار مشکل بود، اینجاسرک نبود، اگر مردم مریض می‌داشتند آنرا به چپرکت و یا مرکب بسته کرده و تا دو سه ساعت به سرک می‌رساندند و بعد به شفاخانه

در ولسوالی قیصار ولایت فاریاب یک نهاد خیریه با جمع آوری هزینه مردمی، برای ساخت ۱۰ کیلومتر راه مواصلاتی اقدام کرده است. به گفته مسئول این نهاد خیریه، باشندگان حدود ۵۰ قریه در این ولسوالی از سال‌ها است که با مشکلات نبود سرک، آب آشامیدنی، مراکز صحتی و تعلیمی روبرو می‌باشند که تاکنون هیچ گونه توجهی از سوی مسئولان حکومتی در این زمینه‌ها صورت نگرفته است.

یک نهاد خیریه به نام (بنیاد خیریه

انتقال می‌دادند.»

درعین حال غلام نبی، یکی از بزرگان محل با اظهار خرسندی از همکاری این نهاد و این اقدام مردم محل می‌گوید: «مردم به این راه نیاز داشتند، ضرورت شدید است که این راه به اقمس وصل شود، این مردم بسیار غریب استند، اما همت شان بالا است. ص ۴

بشردوست) در ولسوالی قیصار ولایت فاریاب کار ۱۰ کیلومتر سرک را که حدود ۵۰ قریه را با مرکز این ولسوالی وصل می‌کند، با جمع آوری پول مردمی آغاز کرده است. حاجی عبدالرحمن بشردوست، مسئول این بنیاد خیریه می‌گوید که این سرک از قریه بالا بان تا قریه اقمس ولسوالی

پرداخت غرامت به قربانیان جنایات جنگی در افغانستان، اعتراف به جنایات‌های جنگی در این کشور است

«معیارهای حقوق بشر روشن است که قربانیان نقض قوانین بین‌المللی بشردوستانه حق جبران سریع و مؤثر دارند.»

این در حالی است که محکمه فدرال استرالیا، رابرت اسمیت سرباز متهم به جنایت جنگی در افغانستان را پنجشنبه هفته گذشته، مسئول شناخت.

از دید آگاهان سیاسی، پذیرفتن مسأله پرداخت غرامت به قربانیان جنایت‌های جنگی در افغانستان خود اعتراف به جنایت در افغانستان است.

کشور هم پیمان با امریکا به این نتیجه می‌رسد که مشارکت آن با نظامیان امریکایی در کشتار مردم افغانستان آن هم به اساس اتهام‌های ساخته شده اشتباهی بزرگی بوده است، ۲۰ سال حضور در افغانستان به جز تجاوز و کشتار غیر نظامیان، تعریفی دیگری نداشته است، زمان آن است که هم پیمانان امریکا در جنگ

با مردم افغانستان، بدون توجیه سازی و بهانه اعتراف کنند که در برابر مردم افغانستان قرار گرفتند و به گونه بی مکلفیت‌های اخلاقی شان را در برابر مردم افغانستان انجام دهند.

کنند. آمر ریچارد مارل وزیر دفاع استرالیا می‌گوید؛ دولت این کشور، گزینه‌های پرداخت غرامت به قربانیان جنایات جنگی در افغانستان را بررسی می‌کند. ریچارد مارل، این اظهارات را به دنبال محاکمه سرباز استرالیایی متهم به ارتکاب جرایم جنگی در افغانستان، مطرح کرده است.

بر بنیاد گزارش‌ها، دولت استرالیا سرگرم کار بر سر گزینه‌های مربوط به پرداخت موضوع غرامت است، اما هنوز تصمیمی اتخاذ نکرده است.

وزیر دفاع استرالیا، در نامه‌ای به مرکز عدالت بین‌المللی آن کشور، بر تعهد شخصی‌اش برای اقدام در این مورد تاکید کرده است.

با این حال، فیونا نلسون، مدیر وکالت حقوقی در مرکز استرالیا برای عدالت بین‌المللی افزوده که موضوع پرداخت غرامت نقطه ضعف دولت به این تحقیق، است.

خانم نلسون تصریح کرد: «بیش از دو و نیم سال از ارایه آن توصیه‌ها می‌گذرد، اما هنوز هیچ نشانه‌ای از پیشرفت در این موضوع نداریم.» او با انتقاد از سهل‌انگاری حکومت قبلی استرالیا در این مورد گفت:

افغانستان از سوی عساکر استرالیایی به یک مسأله مورد بحث در آن کشور مبدل شده است تا سرحدی که دولت استرالیا مدال و دیگر افتخارات را که برای شماری از عساکر شان که در افغانستان داده شده بود پس گرفتند و رهبران استرالیا به منظور مقابله با موجی از ایرادها و انتقادهایی که از سوی نهاد‌های داخلی و بین‌المللی نسبت به عملکرد عساکر شان در افغانستان متوجه دولت این کشور است، حاضر شده اند تا مسأله پرداخت غرامت به قربانیان جنایت‌های جنگی در افغانستان را بررسی

دولت استرالیا مسأله پرداخت غرامت به قربانیان جنایت‌های جنگی در افغانستان را بررسی میکند. استرالیا یکی از متحدین امریکا در جنگ علیه مردم افغانستان بود، عساکر استرالیایی در جریان بیست سال حضور نیروهای خارجی در افغانستان بیشتر در ارزگان مستقر بودند.

اتهام‌های زیادی وجود دارد که عساکر استرالیایی در افغانستان با کشتار غیر نظامیان عامل جنایت‌های جنگی در این کشور شده اند. مسأله کشتار غیر نظامیان در

بی‌بی‌سی:

کشت خشخاش در افغانستان کاهش یافته است

خبرگزاری بی‌بی‌سی روز (سه‌شنبه، ۱۶ جوزا) در یک گزارش تحقیقی از کاهش کشت خشخاش در افغانستان خبر داده است.

در این گزارش آمده که بی‌بی‌سی به شواهدی دست یافته است که نشان می‌دهد امارت اسلامی در افغانستان موفقیت چشمگیری در کاهش کشت خشخاش به دست آورده است.

بی‌بی‌سی افزوده که این نتایج با تجزیه و تحلیل اطلاعات و تصاویر ماهواره‌ای کارشناسان مستقر در بریتانیا تطبیق داده شده است.

این رسانه گزارش داده که به نظر می‌رسد مسئولان امارت اسلامی در از بین بردن کشت خشخاش بیش از هر زمان دیگری موفق بوده اند.

در بخشی از این گزارش آمده است: «ما شاهد کاهش شدید رشد خشخاش در ولایات عمدتاً تولیدکننده تریاک بودیم، به طوری که یک کارشناس می‌گوید کشت سالانه می‌تواند ۸۰ درصد کمتر از سال گذشته باشد.»

در گزارش بی‌بی‌سی آمده است که افغانستان بیش از هشتاد درصد تریاک جهان که ماده اصلی تولید هروئین هم هست را تولید می‌کرد.

براساس گزارش، محصولات کم سود جایگزین خشخاش در مزارع شده است و بسیاری از دهاقین می‌گویند که از نظر مالی با مشکلات روبرو اند. در گزارش آمده که ولایات مورد بازدید

بی‌بی‌سی شامل ننگرهار، کندهار و ولایت هلمند بوده و همچنان برای این گزارش از مطالعات تصاویر ماهواره‌ای نیز استفاده شده است.

ذبیح‌الله مجاهد، سخنگوی امارت اسلامی، در این مورد می‌گوید: «ما می‌دانیم که مردم بسیار فقیر هستند و رنج می‌برند اما ضرر تریاک بیشتر از فواید آن است. چهار میلیون نفر از جمعیت ۳۷ میلیونی ما از اعتیاد به مواد مخدر رنج می‌برند. این عدد بزرگی است. ما از جامعه جهانی می‌خواهیم تا به افغان‌هایی که از این بابت با ضرر و زیان مواجه هستند، کمک کند.»

آقای مجاهد اظهارات سازمان ملل، ایالات متحده و سایر دولت‌ها مبنی بر اینکه تریاک منبع اصلی درآمد امارت

په کندهار کې د ۵۰ میلیونو ډالرو په لګښت د «سنو فارما» د درملو کارخونه پرانیستل شوه

په همدې حال کې د اطلاعاتو او کلتور وزارت سرپرست ملا خیرالله خیرخواه وویل، چې مجاهدینو د تن په غوښتو افغانستان ته آزادي ورکړي، اوس دغه آزادي ساتنه غواړي او په دې کې ملي سوداګر رنډه رول لري، چې د پانګونې ترڅنګ خلکو ته د کار په پیدا کولو سره همدې هدف ته ځان رسولی شو.

ورپسې د اسلامي امارت ویاند مولوي ذبیح‌الله مجاهد وویل، چې د اسلامي امارت مشران د ملي سوداګرو ټینګ ملاتړ دي ځکه اسلامي امارت د ابادۍ سره ډېره مینه لري او هڅه داده، چې دلته پانګونه وشي، پر مختګ وګرو، نور افغانان له کراونو خلاص او په ټولو برخو کې پر ځان بسیا شي.

د درملو مصرف کېږي او بهرنیو هېوادونو کې د افغانانو د دغه مصرف رقم ۳۰۰ میلیونه ډالرو ته رسېږي؛ د درملو د معیاري تولیدي کارخونې په جوړېدو او د بې کیفیته درملو مخنیوي سره کولای شو، چې په بهر کې د افغانانو د لګښت او په داخل کې د زیات لګښت مخه ونیسو.

ورته مهال د افغانستان د صنعت او سوداګرۍ وزارت سرپرست نورالدین عزیزي ډاډ ورکړ، چې اسلامي امارت د ملي سوداګرو ملاتړ او همکاري کوي او له ملي سوداګرو یې غوښتنه وکړه، چې په خپل هېواد کې پانګونه وکړي، صنعت او سوداګرۍ ته دې وده ورکړي او د ځان بسیاینې پر لور دې چټک ګامونه پورته کړي.

په کندهار کې د ۷۱ پانګوالو له لوري د ۵۰ میلیونو ډالرو په لګښت د «سنو فارما» په نسوم د درمل جوړولو کارخونه جوړه او د اسلامي امارت د لوړو پوړو چارواکو په شتون کې پرانیستل شوه.

د یادې کارخونې مشر محمد سعید صديق وویل، چې د دغه کارخونې په جوړونه کې ۷۱ سوداګر، د درملو شرکتونه او یو شمېر درملتونونه برخه لري، چې ۵۰ میلیونو امریکایي ډالر پرې لګول شوي، چې نری په ۸۴ هېوادونو کې راجسټر شوي او ماشینري یې د WHO او GMP پر نړیوال سټنډرډ برابره ده.

نوموړي زیاته کړه، چې د سنو فارما کارخونې جوړښت درې برخې لري، چې لومړۍ یې جوړه او فعاله شوه او د پاتې دوو برخو چارې به په نژدې راتلونکي کې بشپړې شي.

هغه وویل، چې د درمل جوړولو دغه کارخونه د ۸ کاري ساعتونو په موده کې ۵ میلیونو او ۸۰۰ زره کولې، ۲ میلیونو کپسول او ۶۰ زره بوتله د شربت جوړولو ظرفیت لري، چې له دې سره به په هېواد کې ۲۵ سلنه د درملو اړتیا په کور دننه پوره شي. د خوړو او درملو ملي ادارې سرپرست ډاکټر عبدالباري عمر، د صنعت ارزښت بیان کړ او د ځان بسیاینې له پاره یې د صنعت پراختیا غوره لاره یاده کړه.

عمر زیاته کړه، چې په افغانستان کې یو میلیارد ډالر له ناروغانو څخه هر کال پر

مراسم سالانه حج با حضور میلیون‌ها زائر انجام می‌شود

صراحي

قرار دارند. کعبه بنایی مکعب شکل است که مسلمانان باور دارند در ۴ هزار سال پیش توسط ابراهیم نبی و پسرش اسماعیل علیهم السلام ساخته شد. مسلمانان کعبه را «خانه خدا» می‌نامند و در هر جایی از جهان که باشند، رو به کعبه نماز می‌خوانند.

طواف: حجاج پس از رسیدن به مکه باید طواف به جای آورند. طواف بخش جدایی‌ناپذیر مناسک حج است و به ۷ بار چرخیدن هم جهت با چرخش عقربه‌های ساعت، به دور کعبه در جریان حج و در انتهای آن اشاره دارد. حجاج پس از انجام طواف، اقدام به «سعی» به معنای راه رفتن سریع می‌کنند. این کار یادآوری و بازسازی نمادین تلاش همسر حضرت ابراهیم (ع) برای یافتن آب برای

میلیون‌ها مسلمان از دورترین نقاط جهان خود را به مکه مکره رسانده تا در مراسم حج مشارکت کنند. حج یکی از واجبات اسلامی است و بر هر مسلمان واجب است که آن را به جای آورد. بر افراد بالغ در صورتی که توانایی مالی داشته باشند، واجب است حداقل یک بار در طول حیات خود حج کنند. براساس تقویم اسلامی، مراسم حج از ۸ ذی‌الحجه آغاز شده و حجاج در طول این مراسم معنوی ۱۰ کار انجام می‌دهند.

بستن احرام: این اولین گامی است که یک فرد حج‌گزار باید بردارد. فرد باید نیت کند که حج به جای می‌آورد و روح و جسم خود را برای سفر به خانه خدا آماده می‌کند. این مرحله در جایی خارج از منطقه محدوده حج صورت می‌گیرد. زنان و مردان ملزم خواهند بود لباس خاصی را به تن کنند تا همه نشانه‌های دارایی و ثروت از آنها زدوده شود. مردان لباس سفید بلند دوخته نشده‌ای به تن می‌کنند و زنان نیز لباس سفید عادی بلندی به همراه روسری به تن می‌کنند. حجاج از برخی کارها منع می‌شوند. استفاده از عطر، کوتاه کردن مو یا ناخن و ذبح حیوانات از جمله این کارها هستند.

رفتن به مکه، شهر مکه مقدس‌ترین شهر برای مسلمانان در جهان است زیرا که مسجد الحرام و کعبه در این شهر

روز جهانی محیط زیست؛ یادآوری برای مبارزه با آلودگی هوا

معاد

سازمان ملل متحد اعلام کرده است که سالانه بیش از ۴۰۰ میلیون تن پلاستیک در سراسر جهان تولید می‌شود.

سازمان ملل متحد همزمان با ابراز نگرانی از «افزایش تولید پلاستیک» در سراسر جهان تصریح کرده است که آلودگی‌های ناشی از ذرات پلاستیک را حد اقل تا سال ۲۰۴۰ می‌توان ۸۰ فیصد کاهش داد.

این سازمان گفته است که حدود یک میلیون بوتل پلاستیکی در هر دقیقه در سراسر جهان خریداری می‌شوند و بیشتر از ۵ تریلیون خریقه پلاستیکی در جریان یک سال در سراسر جهان استفاده صورت می‌گیرد که نیمی تولیدات پلاستیکی بیکار مصرف می‌باشد و پس از استفاده دور انداخته می‌شود.

در همین حال آنتونیو گوتش، دبیر کل سازمان ملل متحد در پیامی به مناسبت روز جهانی محیط زیست گفته است که روزانه بیش از دو هزار تیلر زباله که بیشتر آن را پلاستیک تشکیل می‌دهد به اقیانوس‌ها، رودخانه‌ها و دریاها ریخته می‌شود.

همه ساله از این روز با شعارهای مختلف بزرگداشت می‌شود و امسال در پنجاهمین سال روز گرامی داشت از روز جهانی محیط زیست در سال ۲۰۲۳ با شعار «غلبه بر آلودگی پلاستیک» در نقاطی از جهان از این روز بزرگداشت صورت می‌گیرد.

با این حال دفتر هیئت سازمان ملل متحد در افغانستان به مناسبت روز جهانی محیط زیست از آغاز کارزار مبارزه با آلودگی پلاستیک در کشور خبر داد و تصریح کرد

که این کارزار از شهر قندهار آغاز شده است.

زباله‌ها از دیرباز در افغانستان یکی از مشکلات عمده شهری به ویژه در کابل بوده و طبق ارزیابی‌هایی که قبلاً انجام شده بود، مردم کابل روزانه ۶ میلیون تن زباله تولید می‌کنند.

زباله به مواد زایدی گفته می‌شود که حاصل فعالیت انسان یا حیوان بوده و بدون استفاده به دور انداخته می‌شود.

کابل یکی از شهرهای غیراستندرد در منطقه است که با سطح فزاینده‌ای از زباله مقابله شده و بدلیل عدم تسهیلات و تجهیزات فنی قادر به بازیافت نیست.

پیامدهای انباشت زباله‌ها در شهر زباله‌ها سه عنصر اصلی طبیعت (هوا، آب و خاک) را آلوده می‌کند و فرسایش این عناصر به آلودگی‌های آب و هوایی دامن

می‌زند که یکی از چند عامل عمده مرگ و میر است.

به گفته‌ی کارشناسان محیط زیست، پاک‌ی عناصر کلیدی طبیعت به شمول هوا، آب و خاک بر صحت و سلامتی جسمی و روحی شهروندان تأثیر می‌گذارد و محیط ناسالم سبب می‌شود که امراض گونه‌گون شیوع پیدا کند و شهروندان از نظر جسمی و روحی متاثر می‌شوند.

مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال ۱۹۷۲ با تصویب ماده ۵، ۵ جون ۱۵ جوزا را روز جهانی محیط زیست اعلام کرد. هدف از نامگذاری روز جهانی محیط زیست، افزایش آگاهی مردم برای حفظ محیط زیست و ترغیب مسئولان به اتخاذ تدابیری برای مقابله با تخریب محیط زیست و گونه‌های زیستی جانوری است.

د تنباکو او سگرتو څکول مختلفې ناروغۍ رامنځته کوي

شاه محمود درویش

همداراز ویل شوي، هغه وخت چې سړی د لوکي د کواښ په وړاندې ودرېږي یوډول مساده د هغه په بدن کې جوړېږي چې (کونینین) نومېږي، څیرونکې دغې موضوع ته په پاملرنې او یا د تېرو ترسره شویو مطالعاتو په لړکې دینه متوجه شول، هغه کسان چې د نورو دسگرت د لوکي په وړاندې شتون لري د دوی د اوریدو ځواکمنتیا د نورو د اورېدو له ځواکمنتیا څخه کمزورې ده، دغه موضوع دا نښي که چیرې تاسې سگرتي هم نه یاست او ستاسو په خوا کې ستاسو دوستان یا دکورنۍ غړي مو سگرت څکوي ستاسود اوریدو ځواکمنتیا هم د خطر سره مخامخ ده.

البته ځانگړي څیرونکي په دې هکله داسې ویلي: دغه څیرني نښي چې دسگرت لوکي نه یوازې د سگرت څکونکي ته دیر ضررونه لري، بلکې دهغه شاوخوا خلک هم قرباني کوي.

همداشان نورې څیرني هم نښي چې په سگرتو روږدي کېدل یا دسگرتو څکولوته لیوال کېدل کېدای شي چې وراثتي او ژنتیکي و اوسېږي. پوهانو د انسان پرمغز په خپلو څیړنو کې په دې توانېدلي، ددې لامل چې ولې ځیني کسان نه شي کولی د سگرتو د څکولو عادت له ځانه لرې کړي او دسگرتو څکول پرېږدي، پیدا کړی دی. څیرونکي وايي: دغه لاس ته راوړنه کولی شي له دوی سره پرسگرتو د روږدو کسانو د درملنې او دسگرتو د عادت پرېښودو په برخه کې د غوره شویو په پیداکولو کې مرسته وکړي، په دغو څیړنو کې معلومه شوېده چې په ځینو کسانو کې ۴ مخ

پرلورې را وکارې، په همدې ترتیب هغه کسان چې د نورو د سگرت د دود(لوکي) په وړاندې شتون لري، امکان لري چې هغوئ خپل د اوریدو حس او ځواکمنتیا له لاسه ورکړي، تېرو مطالعاتو ښودلې وه هغه کسان چې سگرت څکوي کېدای شي خپل د اوریدلو ځواکمنتیا له کواښ سره مخامخ کړي، خو وروستي مطالعات چې د تنباکو د کنترول په څېړنو کې په کن شمیر امریکایانو باندې ترسره شوې، ښودلې ده چې ددې امکان هم شته هغه کسان چې سگرت نه څکوي او دسگرتي کسانو د سگرت د لوکي په وړاندې شتون ولري دا خطر هغوئ ته متوجه دی.

څیرونکي په دې عقیده دي چې د سگرت دود د غوړونو په ډیرو کوچنیو رگونو کې د وینې جریان د کډویدو لامل کېږي، دغه لامل ددې سبب کېږي چې په کافي اندازه اکسیجن غوړونو ته و نه رسېږي او سربیره پردې هغه مواد چې د اوریدو په موخه د وینې په هغه رگونو کې چې غوړونو ته غځول شويدي په یوځای کې راغونډ شي چې دغه لاملونه بالاخره د انسان د اوریدو ځواکمنتیا زیانمنوي، البته دغه لامل له هغه زیانونو څخه چې سړی د دیر اوچت غږ سره مخامخ کېږي او یا هم شخص زړېږي منځته راځي، کاملاً توپیر لري، د پوهانو دغه څیړني چې د (میامی او فلوریدا) په پوهنتونونو کې د اوریدو د ځواکمنتیا په موخه په کن شمیر سگرت څکونکو او غیر سگرتی کسانو ترسره شوې، (دغو کسانو په خپل ژوند کې هیڅکله سگرت نه و څکولې او یا هم څه موده وړاندې یې سگرت پرېښي وو).

د مغز سپین رنگه ماده چې له حد نه زیات یې پرمختګ کړی دی د غوړونو په لیږدولو کې ستونزې لري، ځکه چې نوموړې ماده له پاتې مغز سره همغږي نه ده. څیړونکي په دې عقیده دي چې د مغز سپین رنگه مادې زیات تولید د (نیکوتین) له امله دی ځکه چې د (استیلکولین) په نوم د ترکیبي تحریک باعث کېږي.

کمپیوټري تستونو د (۱۳) نه تر (۱۸) کلونو د ځوانانو د کړو پرمخ، همداشان دیر تائیدي شواهد د نوموړي موندنې په هکله برابرکړي. ددغه څیړنو په هکله ویل شوي، چې له دغه ستونزو څخه متاثره کسان په هغه چاپیریال کې چې د حواس د کډویدو عامل شتون ولري خامخا ستونزې هم وي، دا کېدای شي د لوست ټولګی وي، چیرې چې ټول خبرې کوي او یو پر جمع او جوش چاپیریال دی، دغه ستونزه د نورو ستونزو سره په کډه لکه: رفتاري اختلال کولی شي زده کوونکي په تحصیل کې د ناکامۍ

کړونکو چې په خپلو ځمکو کې تنباکو کړي، دوی هم مقصر او گناه کار بلل کېږي ځکه په اکاهاڼه او غیر اکاهاڼه ډول چې زموږ بزګران په خپلو کروندو کې د حلال کرکيلې پر ځای حرام توکي کښت کړي، نو دقانون او شریعت په وړاندې به هم دوی بې له شکه چې ملامت او ځواب ویونکي وي.

البته دې ټکي ته موهم باید پام وي چې په نړۍ کې دهرانسنان لپاره ترهرڅه نه غوره شتمني روغتیا ده، ځکه هر شخص د بشپړې روغتیا اوسلامتیا په درلودلو سره کولی شي د رب العالمین د رښتیني عبادت د ادا کولو ترڅنګ، خپل ورځینې چارې هم په ښه توګه پرمخ یوسي او په دې ډول د ځان، د خپلې کورنۍ او په ټولیزه توګه هیواد او هیوادوالوته د غوره خدمتونو مصدر وګرځي، نوځکه هر انسان ته ښایي چې د خپلې روغتیا او سلامتیا په ساتنه کې دیر هوسیار، څیرک او هڅانده و اوسېږي، پردې اساس په هره ټولنه کې د نورو لاملونو ترڅنګ سگرت څکول هم هغه عمل دی چې ځینې و کړي (نارینه، ښځې، ځوانان...) پرې اخته یا روږدي دي، البته دا خو ټولو ته روښانه ده چې سگرت له تنباکو څخه جوړ شوی محصول دی، نو همدغه د سگرت څکول د دوی روغتیا او سلامتیا گواښي او د ژوند په بهیر کې د دوی ډول ډول روغتیايي ستونزو سره مخامخوي، د یادونې وړ ده چې په دې هکله مطالعاتو ښودلې ده، هغه ځوانان چې سگرت څکوي او یا هم د دوی میندود امیدوارې په دوران کې یې سگرت څکولې په دوی کې د اوریدلو د ستونزو امکان او

تنباکو هم هغه بوټي دي چې د نورو مخلره توکو په څېر ترینه استفاده کول په یو ډول د انسان روح، دماغ او ذهن متاثره کوي، چې د ژوندانه د چاپیریال د ککړتیا ترڅنګ په تدریج سره په خلکو کې مختلفې ناروغي هم رامنځته کوي، لکه څنګه چې په دې وروستیو کې په هیواد کې د ډله ییزو څېړندویو سرچینو په حواله ویل شوي، چې په افغانستان کې کابو ۲۷ سلنه خلک په منظم ډول له تنباکو څخه استفاده کوي چې دوه اعشاریه ۶ سلنه یې ښځې دي، یعنی په هیواد کې د نارینه وو او ښځو په گډون ۲۷ سلنه هیوادوال له تنباکو څخه په استفادې او کارونې اخته یا روږدي دي، چې په ټوله کې څوک یې د سگرت په څکولو او چلم کې د کارونې او څوک یې هم په خوله کې لکه د نسوار او پان په شکل استفاده کوي، چې له امله یې ډیری دغه هیوادوال د خولې د سرطانونو په ناروغۍ هم اخته شوي دي. همداراز ویل شوي چې د نړۍ په کچه هر کال ۸ میلیونه خلک د تنباکو د کارونې له امله خپل خوږ ژوند له لاسه ورکوي، البته د تنباکو دود (لوکي) یولامل د هوا د ککړتیا دی او د مختلفو ناروغیو سبب هم کېږي.

ښه زموږ قدرمن کړوندکسر باید هڅه وکړي چې د نیشه یي توکو په څېر په خپلو کروندو کې تنباکو هم کښت نه کړي، ځکه چې له تنباکو څخه په مختلفو ډولونو استفاده خلکو ته روغتیايي ستونزې او ډول ډول ناروغي پیداکوي، نوله شک پرته ویلی شو چې له تنباکو څخه په کارونې چې هیوادوالو ته کومې ستونزې او ناروغۍ رامنځته کېږي په هغه کې ۵۰ سلنه هغه

مسولان به مشکلات ...

که مسئولان باید در مقابل مشکلات مردم گوش شنوا داشته باشند.

این نشست که به منظور تأکید علمای دین بر رفتار نیک و شفقت مسئولان امارت اسلامی با مردم و وحدت و هماهنگی میان آنان برگزار شده است.

علمای دین هم تأکید کردند که نظام امارت اسلامی برخاسته از متن مردم بوده ودر راس آن علمای کرام قرار داشته که متعهد به خدمت گذاری برای مردم اند و باید برعلاوه برخورد نیک با مردم، به مشکلات شان نیز رسیدگی شود.

آنان همچنان گفتند که رفتار نیکو و پسندیده همواره از تاکیدات مسئولان امارت اسلامی با مردم بوده است.

سفرهای تام وست باید ...

در مورد چنین می‌گوید: “اعمال فشارها و مداخلات در امور افغانستان نتیجه ن داده است. بنآء بهتر خواهد بود که روی مسایلی بحث شود که میان افغانستان و امریکا مهم است تا صفحه جنگ به صفحه اعتماد مبدل شود. امریکا پول‌های افغانستان را مسدود کرده و از بهرسمیت شناختن امارت اسلامی نیزجلوگیری می‌کند.”

شماری از مبصرین سیاسی نیز درمورد سفرهای تام‌وست به بریتانیا و امارات متحده عربی و اینکه نتایج آن برای افغانستان چه خواهد بود، نظریات متفاوت دارند. مصطفی مرتضوی، استاد پوهنتون کابل می‌گوید که مقام‌های ایالات متحده امریکا درسفرهایی که ظاهراً هدف آن مسایل مربوط به افغانستان خوانده شده، بیشتر منافع خود شان را در نظر گرفته اند.

”مردم افغانستان از کشورهای جهان، به‌خصوص از امریکا توقع دارند که منافع مردم و جغرافیای افغانستان را با منافع خود و جهان گره بزنند. این کار به بیرون شدن افغانسان از انزوا و تعامل باجهان خواهد انجامید.“

اما مقصود حسن زاده، مبصر سیاسی درمورد این‌گونه دیدگاه دارد.

«این سفرهای تام‌وست به کشورهای ذی دخل مسایل افغانستان، نشان می‌دهدکه هنوز افغانستان درمحرق توجه قصر سفید قرار دارد.»

از سوی هم سیداکبر آغا، یکتن دیگر از مبصرین سیاسی می‌گوید: “اگر آجندهای سفر وست واقعاً به هدف حل مشکلات موجود در افغانستان باشد، پیامد آن خوب خواهد بود، اما اگر برخلاف، به هدف اعمال فشارهای بیشتر برحکومت کنونی باشد، نتیجه مثبت نخواهد داشت.“

تام وست، نماینده خاص امریکا در امور افغانستان درحالی به هدف گفتگو درمورد افغانستان به بریتانیا و امارات متحده عربی سفر می‌کند که قرار است نشست‌های جداگانه در مورد افغانستان، در امریکا و بلجیم برگزار گردد.

د افغانستان له خلکو سره ...

او کړنې په برخو کې د همکارۍ تړونونه لاسلیک کړي دي.»

ماليې وزارت، د اسلامي همکاريو سازمان، د اسلامي پراختيايي بانک او د اسلامي همکاريو سازمان د غړيو هېوادونو د دغه اقدام هرکلي او ستاينه کړې او د افغانستان له خلکو سره يې له بشري او سخاوتمنده مرستو څخه قدردارن کړې ده.
ياد وزارت دغه راز، له هغو ټولو بنسټونو څخه چې د بشري مرستو په برخه کې کار کوي؛ تمه کړې چې د ټولنې د واقعيتونو او لومړنيو بونو په پام کې نيولو سره، له دغه وزارت سره به همغږی پروژې طرحه او دپرازين کړي چې په شفاف ډول پلي او د خلکو شته ستونزې په حقيقي ډول حل شي.

امارت اسلامی در راستای ...

با مخدوم عالم قومندان امنیه غزنی و جمعی از مجاهدین آن ولایت دیدار نمود.

در این دیدار مخدوم عالم به نمایندگی از دیگران در باره فعالیت ها و کارکردهای قومندانی امنیه غزنی جهت برقراری نظم و امنیت، صحبت نمود.

وی از فداکاری ها و قربانی های مردم غزنی در بیست سال گذشته علیه اشغالگران خارجی یاد کرد و گفت که مردم و مجاهدین این ولایت شایسته توجه خاص در زمینه های ایجاد شغل، تعلیم و تربیه و صحت می باشند. مولوی عبدالسلام حنفي معاون اداری ریاست الوزراء امارت اسلامی ضمن ابراز خرسندی از دیدار با قومندان امنیه غزنی و مجاهدین آن ولایت، فداکارهای مردم غزنی را در راستای جهاد و مبارزه علیه اشغالگران تحسین کرد. وی افزود که مردم افغانستان در زمان جهاد وظیفه دینی و میهنی شان را به انجام رساندند و حال نوبت امارت اسلامی است که تعهداتش را در راستای خدمت رسانی به مردم و مجاهدین انجام دهد و امارت اسلامی در حد توان به مشکلات آنان در همه عرصه ها رسیدگی خواهد کرد.

پولیس پاکستان ...

و سایر نهادهای امنیتی در میان گذاشته شد، بازداشت و مجازات عاملان حادثه شهرک شهزاد درخواست شد، از جانب مقامات پاکستانی اطمینان داده شد.»

سفارت همچنان گفته است که در پنج منطقه مختلف اسلام‌آباد و راولپنڈی، پولیس بازداشت افغان‌هایی را که در نظاهرات روز نهم ماه ثور اشراک کرده اند و یا مدارک اقامت ندارند، آغاز کرده است.

به گفتهٔ سفارت، افراد بازداشت‌شده همگی افراد بی‌گناه و فقیری هستند که هیچ ارتباطی با حوادث نهم می ندارند.

پس از بازداشت عمران خان، صدر اعظم سابق پاکستان ورهبر حزب تحریک انصاف، توسط ادارهٔ ملی حسابرسی

پاکستان به تاریخ ۹ می، اعتراضات توام با خشونت علیه بازداشت وی در تمام شهرهای بزرگ پاکستان صورت گرفت.

در جریان تظاهرات، معترضان بر برخی تاسیسات دولتی به شمول فرماندهی عمومی اردوی پاکستان، حمله کردند و آنها را آتش زدند. همچنان خشونت‌ها منجر به کشته‌شدن کم از کم نه تن و جراحت ده‌ها تن دیگر به شمول منسوبین پولیس شد.

اردوی پاکستان قبلاً گفته بود کسانی که در خشونت‌ها دخیل بودند، با آنان برخورد قانونی خواهد شد. سران حزب تحریک انصاف گفته اند که هزاران تن از هواداران این حزب توسط پولیس بازداشت و به زندان افکنده شده اند.

با این حال، سفارت افغانستان در اسلام‌آباد گفته است که در نتیجهٔ تلاش‌های بخش مهاجرین این سفارت و قسلسوگری آن در کراچی، روز سه شنبه ششم جون (۱۶ جوزا) ۲۵ تا ۲۰ مهاجر از زندان اسلام‌آباد و ۲۵ افغان دیگر از زندان کراچی آزاد شدند و با مصارف امارت اسلامی به افغانستان منتقل شدند.

آرزو احمدی، یک ورزشکار افغان با فرستادن پیامی صوتی به رسانه‌ها روز سه شنبه از بازداشت خود و مریب‌اش خبر داد.

روی پروژه های آبی در لغمان ...

انرژی و آب به آژانس باختر گفت: ملا عبداللطیف منصور سرپرست وزارت آب و انرژی با قناری زین العابدین عابد والی لغمان دیدار کرد. در این دیدار هر دو جانب در باره پروژه های آب و انرژی به ویژه پروژه کانال شاهی، بند وطن گنو و بند کله گوش ولایت لغمان بحث و تبادل نظر کردند ،

سرپرست وزارت آب و انرژی به والی لغمان اطمینان داد که با توجه به امکانات موجود روی پروژه های یاد شده اقدامات لازم صورت خواهد گرفت او تأکید کرد که پروژه‌های آبی بعنوان پروژه‌های زیر بنایی در اولویت اند .

آماده همکاری با معتادین ...

دوستانوردهای معینیت مبارزه بامواد مخدر وزارت امور داخله گفت: ترکمنستان آماده است که برای درمان معتادین مواد مخدر ودیگر موارد با این معینیت کمک کند.

تأکید مقامات به ساده‌سازی ...

یکی از اهداف ساده سازی پروسه‌های اداری را جلوگیری از فساد اداری و ایجاد تسهیلات برای مراجعین خواند.

“ازسال ۱۴۰۱ خورشیدی تا اکنون ۳۰۴ پروسه اداری در برخی ادارات دولتی ساده سازی شده است و در سال پیش رو هم این پروسه ادامه خواهد داشت.“

این درحالی است‌که عطاالله عمری، سرپرست وزارت زراعت، آبیاری و مالرداری از روند کاری برخی ادارات دولتی شدیداً انتقاد می‌کند.

او می‌گوید:«ما به‌خاطر ترمیم یک حلقه تابر ، ناگذیر شدیم که ۷۲ امضا را بگیریم. در هر اداره که مراجعه شود، هزاران بهانه و مشکل در اجرای کار وجود دارد. من نمی‌دانم این راه‌های طولانی چرا بناه شده است.»
به گفتهٔ عمری، باتوجه به این وضعیت ساده‌سازی پروسه‌های اداری یک امر لازمی است.

درعین حال نورالحق انور، رئیس عمومی اداره امور نیز بر ساده‌سازی پروسه‌های اداری تأکید دارد. “یکی از اولویتهای کاری نظام کنونی، ارایه و عرضه خدمات بهتر برای مردم است. مردم به خدماتی که نیاز دارند، باید ساده به آن دسترسی پیدا کنند.“

بر اساس معلومات مسئولان اداره اصلاحات اداری وخدمات ملکی، تفاهنامه ساده‌سازی پروسه‌های اداری میان این اداره با شاروالی کابل، ریاست عمومی اداره امور ووزارت شهدا و معلولین نیز به امضا رسیده و این روند همچنان ادامه خواهد داشت.

په زابل کې سړ کال د غنمو ...

چې د غنمو حاصلاتو له اخیستلو وروسته په بازار کې د اوربېې د پام وړ ټپتې شوې او دولت ته په کار ده چې له هېواده بهر د غنمو د قاچاق په برخه کې مخنیوی وکړي .

څو ماليې وزارت ويلي چې په دغو وروستيو کې خيبي ناسم خېرونه خپاره شوې، چې گوياکي له هيواد څخه غنم په قاچاقي ډول بهر ته صادرېږي.
ياد وزارت دغه اوازي ناسمي بللي دي.
ماليې وزارت ويلي چې د هيواد د ټولو کمزکونو له لارې بهر ته په قاچاقي او غير قانوني ډول د غنمو صادرونل په کلکه منعه دي او دغه چاره جرم کتل کېږي.

حقوق متقاعدین ...

ناگزیر به جمع‌آوری بونل‌های پلاستیکی رو آورده.

جنت گل گفت: «معاش ما را نمی‌دهند. هیچ چیز نداریم. ده نفر نان‌خور داریم. بچیم در زمان کززی شهید شده و یتیم داریم.»

متقاعدین در کابل می‌افزایند که بارها برای دریافت حقوق شان دست به اعتراض زدند؛ اما تاحال نتیجه ن داده است.

عبدالجلیل، متقاعد، گفت: «حقوق متقاعدین پرداخته شود. از مقام محترم امیرالمومنین، وزارت مالیه، ریاست تقاعد و تمام مسئولین امارت اسلامی خواش می‌کنیم که حق متقاعدین را هرچه زودتر پرداخت کنند.»

عبدالقیوم، متقاعد دیگر، گفت: «دو سال می‌شود یا زده ماه می‌شود که متقاعدین همین جا می‌گردند. نان برای خوردن نداریم.»

پیش از این مسئولان در وزارت مالیه گفته‌اند که حقوق متقاعدین در بودجه سال ۱۴۰۲ گنجانیده شده و پرداخت خواهد شد.

منار ششم مصلاى هرات ...

تاريخی دوره تیموریان است که جنگ‌های دوره شوروی سابق در کشور ضربات کوبنده‌یی بر پیکره‌ی آن، وارد کرده و در معرض فروریزی کامل قرار دارد. این منار به دلیل اینکه نصف آن به اثر جنگ‌های گذشته فروریخته است، قامت نیمه دارد و در بین پنج منار دیگر به چشم نمیخورد.
مولانا نعیم‌الحق حقانی، رئیس اطلاعات و فرهنگ هرات می‌گوید منار ششم نیز که کمتر از نیمی آن باقی مانده؛ قابلیت ترمیم را دارد و تلاش می‌شود تا این منار ، به گونه‌ی کامل مورد مرمت قرار گیرد.

قرار است ، بعد از پایان کار مرمت منار پنجم، کار روی منار ششم نیز آغاز شود.

رئیس اطلاعات و فرهنگ هرات، همچنان از مسئولان در وزارت اطلاعات و فرهنگ کشور خواست تا به اعمار این منار بودجه مشخص اختصاص دهند.

فرهنگیان هرات، مناره‌های تاریخی این ولایت را نشانه‌یی از اقتدار و صلابت دوره تیموریان در این منطقه دانسته و خواهان توجه‌ی خاص حکومت در زمینه‌ی مرمت و حفظ آن شدند.

از یک سال به اینسو، در اثر تلاش‌های ریاست اطلاعات و فرهنگ هرات، کار مرمت منار تاریخی پنجم هرات و چندین بنای تاریخی دیگر ادامه دارد.

شاروالی کابل کار پروژهٔ تنظیم ...

شاروالی کابل هنگام افتتاح کار این پروژه گفت: شاروالی کابل در نظر دارد که تحت این برنامه، زمینه تطبیق ماستر پلان را در شهر کابل مساعد کند تا فرصت عرضه خدمات بهتر به شهروندان محروم از تسهیلات شهری، فراهم شود.

به گفتهٔ مسئولان شاروالی کابل‘ تنظیم مجدد زمین عملیه‌ای است که جهت اصلاح شکل و تنظیم ساختمان تاسیسات عامه ساحه را با در نظر داشت مشارکت مالکان زمین جدیداً ایجاد می‌کند، تسهیلات موجود را بهتر ساخته و مؤثریت استفاده هر نمره زمین را بلند می‌برد.
همچنان مهندس حسین الله خالد رئیس تنظیم و انکشاف مجدد شهری گفت: این پروژه اولین پروژه تنظیم مجدد زمین است که در مساحت ۹۰ جریب زمین در گذر ۲۲ ، ناحیه ششم تطبیق می‌شود؛ ۱۳۶ جایداد را احتوا می‌کند.

وی افزود که در پلان انکشافی ساحه یاد شده اعمار تاسیسات عامه و خدماتی جا داده شده است که شامل مکتب، مساجد، پارک تفریحی و کودکستان است.
با تطبیق این پروژه سرک‌ ها عرضش شده که ارزش جایدادها را بالا می‌برد و همچنان سند مدار اعتبار مطابق اصول برای مالکان جایداد ها نیز داده می‌شود.

در تطبیق این عملیه (تنظیم مجدد زمین) سهم‌گیری ساکنان شامل پروژه حتمی است و مشارکت شان، زمینه تطبیق را بهتر مساعد می‌کند.

او گفت: این برنامه سه زودی در دیگر نقاط غیر پلاتنی شهر کابل نیز تطبیق خواهد شد.

عاملین شهادت معاون والی ...

سخنانش گفت که تاریخ ثابت کرده است که انگلیس، روس و آمریکا بگونه ذلیلانه در افغانستان شکست خوردند اما؛ خوارج و اشخاصی که به نیابت از آنها در صدد ترور شخصیت‌ها و فرزندان ماهستند، این را بدانند که ممکن ما نباشیم و شهید شویم اما بیگانگان در افغانستان پیروز نخواهد شد و فرزندان رشید دیگر این سر زمین نقش قدم شهدا را تعقیب خواهد کرد.

او از نیروهای کشفی، استخباراتی و امنیتی خواست که متوجه تاملین امنیت مردم باشند و مردم بدخشان نیز با نیروهای امنیتی شان همکاری نموده، فعالیت‌های مشکوک را به نیروهای امنیتی گزارش دهند، در مدت بسیار کم چهره‌های پنهان خوارج شناسایی و از بین خواهند رفت.

او افزود: در مدت کمتر از دوسال حاکمیت امارت اسلامی سه تن از فرزندان بدخشان، مولوی عبدالفتاح ربیس معادن و پطرولیم، مولوی عبدالحق ابوعمرقوماندان امنیه و مولوی نثار احمد احمدی معاون ولایت بدخشان در سه حادثه جداگانه ناجوان‌مردانه شهید گردیدند.

قاری دین محمد حنیف وزیر اقتصاد امارت اسلامی در این مراسم تأکید نمود که ارگانهای کشفی و استخباراتی امنیت مردم را جدی بگیرند و نگذارند که همانند موریانه دشمن در میان ما جای بگیرد. او نیزاز مردم بدخشان خواست که در جهت تاملین امنیت بیشتر با نیرو های امنیتی همکاری جدی نموده نگذارند دشمنان مردم افغانستان شخصیت‌ها و مکان‌های مزدحم را مورد هدف قرار داده امنیت مردم ما را تهدید نمایند.

مفتی عبدالمومن ربیس شورای علمای بدخشان ضمن یاد آوری از شخصیت و زندگی فقیرانه معاون والی بدخشان، از امارت اسلامی خواست که در قسمت احتیاجات فرزندان و باز ماندگان شهدا امکانات را فراهم نمایند و مردم نیز در قسمت رهایی مجرمین در کار نهاد های عدلی و قضایی مداخله نکنند تا مجرمین مطابق شریعت به جزای اعمالشان برسند.

د ننگرهار کانال ریاست ...

د یاد کانال د مسئولینو په خبره، د کانال پر ځمکه تیر ۱۴۰۱ کال ۱۸ ټه خرما، او کابو ۲ زره ټه مالتی ترلاسه شوې او سرپکال هم تمه داده چې د تیرکال په پرته به د مالتو او خرماوو زیاته حاصلات ترلاسه شي.
همدارنگه سرپکال د کانال اجاره لرونکو په ۸زره ۳۸ جریبه ځمکه هنداوانې او خټکي هم کړلي و، چې شاوخوا ۱۶ زره ټه هندوانې او خټکي ترې ترلاسه شوي دي.

دا کانال د کابل له سیند سرچینه اخلي، چې له اوبو څخه کابو۱۲ زره هکتاره حکومتي او نږدې ۱۴ زره هکتاره شخصي ځمکي خړ وپېږي.

اقدام جوانان تحصیل کرده ...

شاه ولی‌کوت ولایت خوست، زمینه آموزش رایگان را برای ۶۵۰ تن فراهم کرده‌اند.

آنان که یک مرکز آموزشی رایگان ایجاد کرده‌اند، می‌گویند که هر روز صدها تن از کودکان، جوانان و سالمندان باز مانده از تحصیل به این مرکز مراجعه می‌کنند.

قانون دین عادل، یکی از این جوانان تحصیل کرده می‌گوید که بیشتر اشراک کنندگان کسانی استند که در جریان جنگ‌ها از آموزش باز مانده‌اند.

به گفتهٔ او اکنون برای این افراد از صف اول تا دوازهم آموزش داده می‌شود و صنف‌های آمادگی کانکور نیز تشکیل شده است.

“ما دانشش آموزشی داریم که می‌تواند پنج روز در هفته در صنف شرکت کنند. اشتراک کنندگان اکثراً دکان‌داران هستند و همچنان یک تعداد افراد مربوط به حکومت که در خواندن و نوشتن مشکل دارند، اینجا درس می‌خوانند.“عبدالرحمن، یکی از شاگردان این مرکز می‌گوید که او به دلیل جنگ‌ها نتواسته درس هایش را تمام کند و اکنون خوشحاله است که می‌تواند در این مرکز آموزش ببیند.
“در دوران جنگ نمی‌توانستیم برای تحصیل به‌جای‌های دور برویم و اوضاع اقتصادی ما هم خیلی بد بود. ما از درس خواندن عقب ماندیم و حال که چنین فرصتی برای ما فراهم شده، خیلی خوشحالم.“

از سوی دیگر سیدکبیر، مدیر نشرات ریاست معارف ولایت خوست می‌گوید که هر فرصت آموزشی که مطابق به معیارهای وزارت معارف و امارت اسلامی باشد، از سوی این اداره استقبال می‌شود.

”هروکس، مؤسسه و انجمن آموزشی که تأسیس می‌شود، باید مطابق به قوانین و اصول وزارت معارف امارت اسلامی بوده و در ظرف ده روز باید جواز دریافت کند.
نصاب درسی و منابع مالی آنان هم باید معلوم باشد.“گفتنی است که در برخی مناطق و ولسوالی‌های دور افتاده ولایت خوست، درسال‌های گذشته شمار زیادی از مردم به دلیل ناهمنی، از آموزش بازمانده‌اند و اکنون از حکومت می‌خواهند که به این مشکل توجه جدی صورت گیرد.

په لغمان کې د سمسور لغمان ...

نظام رامنخته شوی دی.

هغه د دغه ولایت په شاعرانو، خوانوانو او مشرانو غږ وکړ چې د مشاعرې په لا غني کولو کې ډې ورسره همکاري وکړي.

د یادونسي وړ ده چې له دې مخکې په کندهار کې د انار گل او په زابل کې د بادام گل مشاعرې هم ترسره شوې دي.

ساخت ۱۰ کیلومتر سرک ...

اقدام خوبی کردند، تمام مردم چیزی که از توان شان بود همکاری کردند تا این راه درست شود.“

او همچنان از سایر افراد خیرخواه و تاجران ملی می‌خواهد که برای ساخت یک پل در مسیر این سرک، همکاری نمایند تا مشکلات مردم رفع گردد.

درعین حال دل محمد ۷۰ ساله، یکی دیگر از باشندگان محل با انتقاد از مسئولان حکومتی چنین می‌گوید:
“ این یک راه عمومی بین چند قریه است. مردم برای عبور از این راه بزرگ از سال‌های طولانی با مشکلا مواجه بودند.“ پیش از این نیز باشندگان ولسوالی کوهستان فریاب طی اقدامی از بازسازی حدود ۵۰ کیلومتر سرک این ولسوای خبر داده و از عدم توجه مسئولان حکومتی و نهادهای کمک کننده در قسمت مشکلات شان شکایت داشتند.

په کندهار کې ...

همدارنگه د کندهار والي ملا محمد شیرین آخند د دغه کارخونې جوړېدل ستر کام یاد کړ او ویې ویل، چې اوس ملي سوداگرو ته په کار ده، چې دلته پانگونه وکړي، صنعت او سوداگري ته پراختیا ورکړي او خلک په کار بوخت کړي.

د افغانستان د سوداگري او پانگوڼې خونې رئیس حاجي محمد پونس مھمند، د تولیداتو پسر کیفیت ټېنگار وکړ او د یادې کارخونې له مسئولینو یې وغوښتل، چې په کارخونه کې داسې باوري کسان په دنده وکوماري، چې د تولیداتو کیفیت ته ژمن و اوسي.
مسوولین زیاتوي، چې دغه کارخونه د ۶ کلونو په موده کې جوړه شوې، چې راتلونکي کې به ۵۰ میلیون ډالر نور هم په ۵ پاسونو کې مصرف کړي، تر څو دا کارخونه نوره هم غني شي.

مراسم سالانه حج با حضور ...

توبه و عبادت می‌پردازند. روز عرفات یکی از مهم‌ترین روزهای حج است. در غروب روز عرفات، حجاج مسیر خود را به سمت مزدلفه شروع می‌کنند.

مزدلفه: پس از پایین آمدن از بلندی‌های عرفات، حجاج به منطقه مزدلفه در جنوب شرق منا می‌رسند. در آنجا در چادرهای موقت اسکان یافته و نماز مغرب و عشاء را به جای می‌آورند. مزدلفه بهترین مکان برای یافتن سنگ برای رمی جمرات است.

رمی جمرات: پرتاب نمادین سنگ به سوی شیطان در مراسم حج رمی جمرات خوانده می‌شود. حجاج ، به سه

سنتون سنگی در منطقه منا سنگ پرتاب می‌کنند. رمی جمرات در روز سوم حج که هم‌زمان با عید قربان است، انجام می‌شود.

عید قربان: حجاج سرانجام حج را تحت عنوان عید قربان جشن می‌گیرند. مسلمانانی نیز که به حج نرفته‌اند یا ذبح حیوانات این روز را جشن گرفته و آمادگی ابراهیم(ع) برای ذبح فرزندان به دستور خداوند را ارجح می‌نهند. حجاج نیز اقدام به خرید گوسفندانی می‌کنند که بعدتر در منی ذبح کنند.

د تښاکو او سگرتو څکول ...

په ځانگړي ډول په ارثي توگه د نيکوتين دحساس پروټيني اخیستونکو یسوه فرعي برخه شنتون لري چې دسگرت د نه څکولو د حس په کمزورتیا کې اغیزه لري، په عادی حالت کې د پروټيني اخیستونکي برخه به مغز کې ددي لا ممل کيږي، تر څو د نيکوتين کچه د انسان په بدن کې له خپلې ځانگړې اندازې څخه لوړه شي او دبدن لویالتیا دغه مادي ته کمه شي، په داسې حال کې په هغه کسانو کې چې د سگرت د نه څکولو قادر نه دي، دغه برخه په ښه توگه عمل کوي.

پوهانو په آزماېنستي توگه په حیواناتو کې د یو ژنتيکي خوځښت په رامنځته کولو او له مغز څخه ددغه اخیستونکي برخې په لمنځه وړلو کې ډېته متوجه شول چې په دغه حالت کې هغوی له عادي کچې څخه زیات نيکوتين مصرفوي، دغه شان بوه څېړنه چې په نږدې دوه نيم ميليونه کسانو ترسره شوې ده، ويل شوي دي هغه ښځې چې سگرت څکوي څو ځلي يې ددې خطر ډير دى چې د نارينه وو په پرتله ژر د زړه په ناروغۍ اخته شي، دا څيړنه په امريکا کې د ميسټو ساينس پوهانو له خوا د سينکاپور، ناروي او ترکيې په کلونو په وېشمېر هيوادونو کې ترسره شوې ده، البته په څيړنه کې دا نه دي ويل شوي چې ولې په ښځو کې د زړه په ناروغۍ داخه کېدو احتمال ډير دى ؟ څو وايي: ښايي چې ښځې د نارينه وو په پرتله د سگرتو ډير کيمياوي زهري مواد جذب کړي، نوموړي څيړنه وايي، ښايي همدا لامل وي چې ښځې د نارينه وو په پرتله دسږو په سرطان هم ډير اخته کېږي.

پردې اساس په توليزه توگه دې پايلې ته رسېږو هرهغه عوامل او کړنې چې په پايله کې زموږ روغتيا او سلامتيا گواښوي بايد د هغو د مخنيوي د لارو چارو په موخه هر راز کتور معلومات چې ترلاسه کوو په رښتيني توگه پرې عمل وکړو، ترڅو د ژوند په بهير کې بشپړه روغتيا، سلامتيا او تلپاتې هوساينه مو خوندي پاتې شي.

همداراز د ټولنې ټولو وگړو او په ځانگړې توگه خوانانو او تکنيو زلميانو ته د خپلې روغتيا او سلامتيا دساتني په موخه ډيره اړينه او ضروري ده چې د سگرتو له څکولو او يا د نورو مخدره توکو له کارونو څخه خاڼونه وساتي، ځکه د سگرتو په کدون د هر راز دخنايتو استعمال د دوئ روغتيا او هوسا ژوند له گواښ او ستونزو سره مخامخوي، پردې اساس هر هيوادوال ته ښايي چې د سگرتو او نورو دخنايتواو د استعمال په موخه چې کومې پيسې له دوئ څخه مصرف کېږي، هغه پيسې دې د تازه ميوو اخيستلو ته ځانگړي کړي ترڅو په دې ډول هم له ناوړه عملونو څخه و ژغورل شي او هم د تازه ميوو له استفادې سره د دوئ بدن غښتلی او بشپړه روغتيا يې هميشی شي.

انضافه وزن ...

● در رژيم غذایي تان از مِرج و مِصاله جات، ليمو، نارنج، سرکه و آچار باب کمتر استفاده نماييد، چون: اشتها را تحريك نموده و باعث ميشود مقدار بيشتَر غذا را اخذ نماييد.

لازم به ذکر است اگر چه برخی منابع معتقد اند که مصرف تخم مرغ تا ۷ عدد نیز مشکلی بوجود نمی آورد اما برای اینکه میزان توصیه شده کلسترول در روز ۳۰۰ ملی گرام می باشد رعایت شود بهتر است در هفته تا ۴ عدد تخم مرغ مصرف شود، چراکه هر زردی تخم مرغ در حدود ۲۵۰ ملی گرام کلسترول دارد و در صورتیکه هروز یک عدد تخم مرغ مصرف شود با توجه به اینکه در سایر مواد غذایی حیوانی از قبیل گوشت ها، لبنیات، مسکه و قیماق نیز کلسترول وجود دارد، لذا میزان کلسترول از حد اکثر ۳۰۰ ملی گرام در روز یقیناً بیشتر خواهد شد.

چگونه سوانح ترافیکی را ...

مورد توجه جامعه‌شناسان و روان‌شناسان است، زیرا مشکلات ناشی از ترفیک و رانندگی های غیراصولی و تهاجمی، زندگی شهروندان را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد. امروزه در بیشتر کشورهای توسعه‌یافته به‌خاطر اهمیت و نقش فرهنگ پذیرسی و ویژگی های شخصیتی افراد هنگام رانندگی، قانونمداری و پیشگیری از حوادث رانندگی، مورد بررسی قرار می‌گیرد. خلاصه کلام اینکه برای اصلاح الگوهای رانندگی و نهادینه‌سازی فرهنگ رانندگی، ارزش‌ها، باورها و نگرش‌ها، احساسات و انگیزه‌ها و مجموعه رفتارهای فردی و اجتماعی انسان باید به‌عنوان مهم‌ترین عامل در تبیین مسایل مربوط به حوزهٔ ترافیک مورد نظر قرار گیرد. از این رو، منش اجتماعی و ویژگی‌های شخصیتی راننده، شرایط حاکم بر حوزه شناختی، احساسی و عاطفی و رفتاری و حسی و حرکتی او می‌تواند بیشترین نقش آفرینی را در ارتباط با نهادینه‌سازی فرهنگ رانندگی و ترافیک ایفا کند. براساس نظریه روان‌شناسان، برای نهادینه‌سازی فرهنگ صحیح رانندگی و برای پیشگیری از رفتارهای تهاجمی و قانون‌گریزی از فرهنگ رانندگی، آموزش فرهنگ رانندگی از کودکی ضرورت می‌باشد.

- منابع
  - اسماعیلی، علیرضا (۱۳۹۰). ضرورت آموزش فرهنگ ترافیک برای کودکان.
  - حسن پور، شهاب (۱۳۹۱). روانشناسی رانندگی.
  - اترک، حسن (۱۳۹۸). اخلاق رانندگی.

صحت و زندگی

اضافه وزن یا چاقی Obesity

ترتیب کننده: پوهیالی دکتور شفیع الله سالارزی

اشخاص اضافه وزن و یا چاق نکات ذیل را جهت حفظ صحت و سلامت خویش باید رعایت نمایند.

تجمع بیش از حد شحم در بدن را چاقی گویند. که تجمع بیش از حد شحم (چربی) بدن در نتیجه عدم توازن بین گرفتن و مصرف نمودن انرژی بوجود میآید، یعنی یک شخص مقدار بیشتر انرژی نظر به ضرورت خویش را اخذ می نماید، که انرژی اخذ شده اضافی آن در بدن ذخیره شده و منجر به چاقی و اضافه وزن میشود.

عوامل متعددی در بوجود آمدن اضافه وزن و چاقی نقش دارند که شامل عوامل ارثی، فیزیولوژیکی، محیطی و عاطفی روانی میباشد. عادات غذایی خاص از جمله افراط در مصرف مواد غذایی چرب، شیرینی باب، نوشابه های گازدار، انرژی باب، چپس، غذا های سرخ شده، غذا های از قبل آماده شده (برگر، ساسج وغیره) و عدم تحرکیت و فعالیت فیزیکی از عوامل موثر در بروز اضافه وزن و چاقی نوجوانان میباشد. مطالعات انجام شده در ایالات متحده امریکا نشان میدهد که ابتلا به بیماری های قلبی و عایی در مردان و زنان که در دوره نوجوانی اضافه وزن و چاقی داشته اند افزایش می یابد. همچنین شانس ابتلا به سرطان کولون (روده های بزرگ) در مردان و ابتلا به آرتریت (التهاب مفاصل) در زنان که در نوجوانی اضافه وزن و چاقی داشته اند بیشتر می باشد. با توجه به اینکه چاقی زمینه ساز انواع بیماری های متابولیک؛ مانند: بیماری قلبی و عایی، شکر، بلند رفتن فشار خون و انواع سرطان ها، افسردگی (Depression) سکتة های مغزی و غیره امراض میباشد. بناءً نکات ذیل را جهت حفظ صحت و سلامت خویش باید رعایت کنیم تا چاق و اضافه وزن

نشویم:

- غذا ها را کاملاً بصورت کامل بجوید و آهسته میل نمایید. این امر در پیشگیری از مصرف بیش از حد مواد غذایی موثر است.
- از مصرف غذا در هنگام تماشای تلویزیون یا مطالعه کردن پرهیز نمایید، چرا که این امر سبب عدم تمرکز در هنگام غذا خوردن شده و در نتیجه باعث مصرف بیش از حد مواد غذایی می گردد.
- از مصرف چربی گوشت ها، پوست مرغ، پوست ماهی، لبنیات پر چرب، کچاپ کله و پاپچه و چپس تا حد امکان پرهیز نمایید. میزان مصرف دل، گرده، جگر، مغز، زردی تخم مرغ، میگو (یک نوع غذا دریایی)، مسکه، قیماق و شیرینی های قیماق دار در رژیم غذایی کم باشد. در هفته حد اکثر از ۳ تا ۴ بیضه تخم مرغ بیشتر مصرف نکنید.
- توصیه میشود که بخش عمده گوشت مصرفی از نوع گوشت سفید (گوشت مرغ و ماهی) باشد.
- از غذا های سرخ شده در روغن، غذا های پر چرب، غذا های آماده از جمله پیتزا، برگر و ساسج تا حد امکان کمتر مصرف نمایید. بهتر است غذاها تا حد امکان به صورت بخارپز (پختن با بخار) و آب پز (بشکل بخنی) تهیه شود.
- از مصرف روغن ها و چربی های جامد پرهیز نمایید. جهت پخت و پز از روغن های نباتی مایع استفاده نمایید و بهترین روغن کانولا (روغن کلزا یا شرمش)، زیتون میباشد برعلاوه روغن کنجد، زغ و روغن گل آفتاب پرست نیز بهتر می باشد.
- از قرار دادن نمک دانی در دسترخوان پرهیز نمایید. اندازه نمک غذاها در حد متعادل باشد. از مصرف مواد غذایی شور ترشی شور وغیره تا حد امکان کمتر مصرف نمایید.
- از مواد غذایی کباب شده تا حد امکان پرهیز نمایید.
- همراه با غذا به اندازه کافی از گروه سبزیجات استفاده نمایید.
- مصرف میان وعده ها (گرفتن غذا بین دو وعده غذایی) الزامی می باشد و میوه جات در میان وعده غذایی توصیه می گردد.
- در رژیم غذایی روزانه خود از لبنیات کم چرب به اندازه کافی استفاده نمایید.
- میزان مصرف قند، بوره، مربا، عسل، شربت، نوشابه باب و سایر مواد غذایی که در تهیه آن از بوره استفاده شده است، و همچنین کاکو و شیرینی باب کمتر مصرف گردد.
- روزانه حداقل نیم الی یک ساعت ورزش (بطور مثال پیاده روی) نمایید.

ص ۴

باغچه شعر، ادب و هنر

معرفی منطقه «جوی شیر» در قاموس کبیر افغانستان

عبدالقیوم میرزاده

قلعه عبور میگرد و حوض مرغابی ها را تشکیل میداد. البته در همین جا اکنون هتل پارک اعمار گردیده است. در این نهر در تمام فصول سال آب فراوان و زلال جاری بود. اما چرا این نهر را در این قسمت جوی شیر می نامند؟ روایات متعدد وجود دارد.

یکی از این روایات بیشتر از بقیه مقرون به حقیقت میماند و آن چنین است: یکی از شاهان آزمانه ها دختری زیبایی داشت بنام سادینا یا سادینا. موصوف در منطقه نو آباد همتنگ امروزی در جوار این نهر توسط معماران معروف کابلی برای سادینا قصر کوچکی اعمار کرده بود. در این نهر ماهیان سفید فراوان زندگی داشتند و سادینا را عادت بر این بود که هر روز به لب این نهر به تماشای ماهیان زیبای سفید مینشست. سادینا همه روزه صراحی یا کوزه چه ای پر از شیر که نوله آن را با برگ سبزی میبست، را نیز برای تغذیه ماهیان در این جوی میریخت. باشندگان هندو باور اطراف این نهر با پیروی از کار خیر سادینا نیز همه روزه همچنان مقدار شیری به این نهر میریختند. تا اینکه نام این نهر به جوی شیر معروف گشت.

بالاخره به سمت قلعه حاجی به پیش میرفت. قراین میرساند که سالها بعد یک قوماندان و سر لشکر منگلی بنام ببرک خان قلعه بزرگی در جوار این نهر در منطقه حوض مرغابی ها اعمار کرد و فرد با نفوذی دیگری بنام میرزا نوروز خان لوگری بالای این نهر قلعه بزرگی اعمار کرد که دهنة نهر از زیر کمان این دقیقاً

ملی (مادر مقدس) عبور کرده و به سمت جوی شیر میرسید، و از آنجا راه خود را به سمت ده افغانان و حوض مرغابی ها ادامه داده و از تحت همین هتل پارک امروزی این نهر به دو شعبه منقسم میگشت که یکی آن راه خود را به سمت خیابان در پیش گرفته و دیگری به سمت مسجد میر ها و شهر آرا و

جوی شیر که اکنون در جوار مسجد میرها واقع ده افغانان واقع است، از زمانی به این نام وجود داشت که هنوز آیین مقدس اسلام در این خطه نیامده بود. این زمان مقارن با دوره فرمان رویی کابل شاهان و حاکمیت زنبورک شاه برابر میباشد.

در آن برهه دین بودایی در هرکوی و گذر این دیار آیین مطرح شمرده می شد. کابلیان زحمتکش و پرکار از دو طرف دریای پر خروش کابل نهر های آب کشیدند. یکی از این نهر ها از نزدیک منطقه گذرگاه زیر کوه شیر دروازه شروع شده، دامن کوه شیر دروازه که بعد ها به کوه توپ شهرت یافت را عبور کرده، از بلندی های عقب شفاخان به این سینا امروزی گذشته و از طریق چنداول تا مرکز شهر کهنه امتداد و جریان داشت که این نهر را کابلیان به نام بالا جوی یاد می کردند. دقیقاً منطقه همتنگ امروزی از دریا جدا نهر دیگری از سمت غرب دریای خروشان کابل، از حوالی شده، از دامن کوهی به نام آسامایی و نخاس (نقاش) امروزی البته از جناح غربی ماشین خانه حریبه سمت شرق به پیش رفته و از جوار درمسال معروف آسا

چگونه سوانح ترافیکی را می توان کاهش داد

پوهنمل سمونمل محمد همایون رامکی

وضعیت جسمانی و روانی راننده حاضر در ترافیک، هنجارها و قوانین ترافیکی و نیز وضعیت ترافیک در مسیرهای ترددی در صورت مستقیم وابسته است. ازسویی نمی توان رفتار فرد را به عنوان تنها عامل سوانح رانندگی دانست. هرچند بسیاری از دست اندرکاران حوزه ترافیک تلاش دارند که نقش موثر و موتور سیکل را در بروز تصادفات رانندگی مهم تر از سایر عوامل جلوه دهند، اما براساس تحقیقات انجام شده، باید گفت که نقش فرهنگ رانندگی و عوامل انسانی بیشترین تأثیر را در پیشگیری از تصادفات دارد. رانندگان هنگام رانندگی باید همه هوش و حواس شان به رانندگی و رعایت قواعد و مقررات ترافیکی باشد و از مشاخره، استفاده از تلفن همراه و...، جداً خودداری کنند.

نقش فرهنگ پذیری

به طور کلی در ارتباطات اجتماعی، مسأله ترافیک و رانندگی به عنوان یکی از اساسی ترین مؤلفه های زندگی شهری

ص ۴

شد، در عصر کنونی که نسل جدیدی در آن زندگی می کنند، فرهنگ جوامع نیز تغییر کرده و باتوجه به شرایط جامعه، یکی از ضرورت های نهادینه سازی فرهنگ ترافیک و رانندگی، رعایت حقوق شهروندی افراد جامعه است؛ زیرا در جوامع امروز رانندگی به یک فرهنگ بدل شده و روان شناسان از آن به عنوان یک مدل رفتاری یاد می کنند. عدم رعایت فرهنگ صحیح رانندگی در شهرهای بزرگ ازسوی برخی رانندگان، شهروندان را با مشکلات عدیده ای مواجه ساخته است و رانندگی ناصحیح به عنوان یکی از مهم ترین عوامل در ایجاد معلولیت ها و مرگ و میر جاده ای است. هرچند وسایط نقلیه کارکردی رفاهی برای اعضای خانواده دارد و وسیله ای برای رفاه و آسایش آن ها است، اما در صورت بی توجهی به قوانین و مقررات رانندگی، موجب وارد شدن خساراتی می شود؛ بنابراین بی فرهنگی در رانندگی نقش مهمی در بروز حوادث و تصادفات رانندگی دارد. به طور حتم همه ما با حرکات نمایشی برخی از رانندگان موتورسیکلت و رانندگان متخلف روبرو شده ایم. بی فرهنگی در رانندگی و عدم توجه کافی به مقررات رانندگی و قوانین ترافیکی، هر ساله خسارت های زیادی بر جا می گذارد و آرامش شهروندان را می گیرد. با ریشه یابی این موارد، مشخص می شود که بی فرهنگی های رانندگی از کجا ناشی می شود. به طور مشخص باید گفت که چشم پوشی از تخلفات رانندگی و بی فرهنگی های رانندگی، موجب جسارت بیشتر متخلفان شده است. بهترین روش برای نهادینه سازی الگوهای صحیح رانندگی و تغییر رفتار متخلفان، ملزم کردن آن ها به شرکت در دوره های آموزشی فرهنگ رانندگی یا کورس های راننده گی است.

روان شناسی رانندگی

روان شناسان معتقدند که رفتارهای آدمی

رعایت حقوق شهروندی لازمه فرهنگ رانندگی، یکی از مهمترین عوامل سنجش توسعه یافتگی در جوامع مختلف، به میزان توسعه فرهنگ رانندگی بستگی دارد و شاید به همین خاطر شهروندانی که به رانندگی قانونمند اعتقاد دارند و هنگام رانندگی بیشتر دقت میکنند، در سایر بخشهای جامعه هم قانونمدار هستند و احساس مسئولیت بیشتری دارند.

فرهنگ به عنوان مهم ترین عامل در اصلاح و سالم سازی جامعه یاد می شود و باتوجه به آموزش های فراگیر فرهنگ رانندگی از طریق رسانه ها و مراکز آموزشی در جهت تکامل تدریجی زیرساخت های فرهنگی، احترام همه آحاد جامعه به قوانین و مقررات رانندگی، می توان انتظار داشت که در آینده با شهروندانی روبرو شویم که «حق تقدم» را درک می کنند و احترام به حقوق شهروندی سایرین را سرلوحه امور قرار می دهند.

دوره های آموزشی فرهنگ رانندگی

زمانی که سخن از فرهنگ اصیل افغانی به میان می آید، این مسأله به ذهن متبادر می شود که فرهنگ اصیل افغانی است که با فرهنگ اسلامی عجین شده، به طور حتمی نوعی از رفتارها را در قالب فرهنگی اصیل و بزرگ به نمایش می گذارد. خوشبختانه فرهنگ افغانی توانایی هماهنگی با پیشرفت و دستاوردهای امروز جامعه بشری را داشته است و آداب و فرهنگ افغانیان امروزه سرآمد فرهنگ و تمدن به شمار می رود. بنابراین باید با الگو قراردادن فرهنگ کشور خود ما در جامعه و خانواده، فرزندان ما که در آینده در حال مرور فرهنگ افغانی هستند، نمادی از فرهنگ قابل احترام را در آن ببینند و پس از گذراندن یک دوره فرهنگی با مردم متمدن، از دوران گذار فناوری در افغانستان، به عنوان نماد بی فرهنگی یاد نکنند. همان طوری که اشاره

اخبار جهان

کشته و زخمی شدن ۱۲۷ تن از اثر باران و سیل در هائیتی

از اثر بارش باران و سیل در کشور هائیتی، به تعداد ۴۲ تن جان باخته، ۸۵ تن دیگر زخمی شدند و بیش از ۱۳ هزار منزل مسکونی ویران و هزاران نفر بی خانمان شده‌اند. اریلد هارلی، صدراعظم این کشور می‌گوید که تلاش برای کمک رسانی به آسیب دیدگان آغاز شده و از مردم خواسته شده است تا به مناطق امن بروند. سازمان هواشناسی هائیتی از بارش آغاز شده است و تا اکنون ادامه دارد.

شدید باران در مناطق غربی این کشور در هفته جاری خبر داده است. گفتنی است که هائیتی از کشورهای امریکای مرکزی است که بارندگی‌ها در آن از شنبه گذشته آغاز شده است و تا اکنون ادامه دارد.

قوای روسی نیروگاه برق آبی دریای دنپیر را منفجر کردند

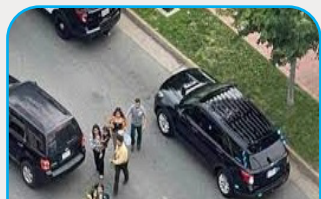
هستند. وضعیت در حال نظارت است. «او افزود که نیروگاه برق آبی توسط «اشغالگران» منفجر شد.

الکسی دانیلوف، رئیس شورای امنیت ملی و دفاع اوکراین، گفت که ولودیمیر زلینسکی، رئیس جمهور این کشور برای بحث در مورد وضعیت، جلسه اضطراری این شورا را فراخوانده است.

نیروهای روس بند نوا کاخوفکا در دریای دنپیر را منفجر کردند. ناتالیا هومنیوک، سخنگوی نیروهای دفاعی جنوب اوکراین گفت: «همه خدمات در حال کار هستند. وضعیت در حال نظارت است.»

گلوله‌باری در مراسم فراغت در ایالت ویرجینیا دو کشته برجا گذاشت

تن دیگر در اثر هرج و مرج زخمی و تحت مداوا قرار گرفتند. امریکا بالاترین آمار مرگ و میر ناشی از اسلحه را در میان کشورهای توسعه یافته دارد.

مقامات ویرجینیا امریکا گفتند که در اثر گلوله‌باری در محل فراغت شاگردان یک مکتب، ۲ تن کشته و ۵ تن زخمی شدند. یک مظنون ۱۹ ساله را که تلاش داشت فرار کند، دستگیر گردیده. این حادثه به روز سه شنبه زمانی رخ داد که شاگردان صنف ۱۲ هم یک لیسه از محفل فراغت شان که در سالون یک تئاتر برگزار شده بود، بیرون می‌شدند. به گفته پولیس ۱۲ مقامات ویرجینیا امریکا گفتند که در اثر گلوله‌باری در محل فراغت شاگردان یک مکتب، ۲ تن کشته و ۵ تن زخمی شدند. یک مظنون ۱۹ ساله را که تلاش داشت فرار کند، دستگیر گردیده. این حادثه به روز سه شنبه زمانی رخ داد که شاگردان صنف ۱۲ هم یک لیسه از محفل فراغت شان که در سالون یک تئاتر برگزار شده بود، بیرون می‌شدند. به گفته پولیس ۱۲

امریکا او کانادا کی میلیونونه انسانان د خنکله د اور له گوانی سره مخ دی

کوانبونه لری. د تورنتو او شاوخوا سیمو هوا هم روغتیا ته له کوانبسه ډکې هوا په توگه ثبت شوې ده. د امریکا د چاپیریال ساتنې ادارې (EPA) د خپل هېواد په شمال ختیځ کې د هوا کیفیت «ناسم» بللی، په خانکړې توگه هغو کسانو لپاره چې د سپرو ناروغی لري. د نیویارک د ښار فضا د سه شنبې په سهار نارنجي رنگه ښکارېده، او دا د خنکله د اور له کبله وه. د کبک په کډون د هېواد شاوخوا ۲۰۰ زره هکتاره ځمکې د سوځېدو له کبله زکونه وکړې بې خایه شوې دي. بریتانوي کولمبیا، البرتا، اونتاریو، نوا اسکوشیا او شمال لویدیځې هم اورونه لگېدلي دي.

د کانادا په خنکولو کې د طبیعي اور لگېدنې او دوام له کبله د امریکا شمالي سیمو کې له میلیونونو انسانانو ناپاکه هوا چاپېره ده. د اور لگېدنې لوکسي د تورنتو په کډون د انتاریو او کبک په لویو ښارونو کې خواره شوې دي. ډېری لوکي له کبک څخه ورځي، هالته ۱۶۰ خایه اورلگېدلي دي. د کانادا د چاپیریال ساتنې ادارې د اتاوا په اړه د تېرې سه شنبې په ورځ جدي خبرداری ورکړ او وویل، چې د پلازمېنې هوا د عامه سلامتیا لپاره لوړ

مجاهد:

حقوق متقاعدین از سوی دارالافتاء بررسی و سپس توشیح خواهد شد

در پرداخت حقوق متقاعدین جهت‌های شرعی دارد که از همین رو باید از سوی دارالافتاء بررسی شود. ذبیح الله مجاهد گفت: «در بودجه برای متقاعدین هم سهمیه در نظر گرفته شده است. اصل موضوع این است که بعضی موضوعات مربوط به متقاعدین جهت‌های شرعی داشت. این مسأله به دارالافتاء امارت اسلامی جهت داده شده است تا آن‌ها را بررسی کرده و نتیجه را به مقام تقدیم کند.» همزمان با این، برخی از متقاعدین بار دیگر از تأخیر در پرداخت حقوق شان انتقاد می‌کنند. آنان می‌گویند که حقوق شان با گذشت نزدیک به دو سال هم پرداخت نشده است. جنت گل که سال‌ها در یکی از نهادهای دولتی کار کرده، می‌گوید که برای پیدا کردن هزینه خانواده ده نفری خود ۴ ص

مولوی ذبیح الله مجاهد، سخنگوی امارت اسلامی می‌گوید که حقوق متقاعدین در کشور پس از بررسی‌های دارالافتاء توشیح خواهد شد. به گفته‌ی مجاهد، مسأله‌ی پرداخت حقوق متقاعدین جهت‌های شرعی دارد که از همین رو باید از سوی دارالافتاء بررسی شود. ذبیح الله مجاهد گفت: «در بودجه برای متقاعدین هم سهمیه در نظر گرفته شده است. اصل موضوع این است که بعضی موضوعات مربوط به متقاعدین جهت‌های شرعی داشت. این مسأله به دارالافتاء امارت اسلامی جهت داده شده است تا آن‌ها را بررسی کرده و نتیجه را به مقام تقدیم کند.» همزمان با این، برخی از متقاعدین بار دیگر از تأخیر در پرداخت حقوق شان انتقاد می‌کنند. آنان می‌گویند که حقوق شان با گذشت نزدیک به دو سال هم پرداخت نشده است. جنت گل که سال‌ها در یکی از نهادهای دولتی کار کرده، می‌گوید که برای پیدا کردن هزینه خانواده ده نفری خود ۴ ص

شاروالی کابل پروژه تنظیم مجدد زمین را آغاز کرد

کارتنطبق نخستین پروژه تنظیم مجدد زمین از سوی شاروالی کابل از ساحه قلعه بختیار مربوط ناحیه ششم شهر کابل محیط زیست ۴ ص

د ننگرهار کانال ریاست سر کال څه باندي ۳۴۳ میلیونه افغانی عواید را تاول کړي

په ۲۲ زره ۲۹۲ جریبه ځمکه غنم کښت کړي و، چې د اټکل له مخې ۳۴۳ تونل ترې (۳۴۳ میلیونه افغانی) او کابو یو میلیون، ۵۶۰ زره او ۴۴۰ منه غنم ترلاسه شوي دي. ۴ ص

په لغمان کې د سمسور لغمان دودیزه پسرلنی مشاعره جوړه شوه

د لغمان د اطلاعاتو او کلتور ریاست مسنولین وایی، چې د دغه ولایت د سمسور لغمان دودیزه پسرلنی مشاعره ترسره شوه. په دې مشاعره کې د اطلاعاتو او کلتور وزارت د فرهنگ او هنر مرستیال مولوي عتیق الله عزیزي وویل، چې دغه ډول مشاعرې د خوانانو په فکري روزنه کې مثبت رول او د یو مکتب حیثیت لري، ځکه د نوي نسل په روزلو او بیداره کولو کې کتوري تمامېږي. ورته مهال د دغه ولایت د اطلاعاتو او کلتور رئیس مولوي عبدالنور رسولی د مشاعرې کډون والو ته وویل، چې لغمان د افغانستان له هغو ولایاتونو څخه دی چې د فتوحاتو د لړۍ پیل له همدې ځایه شوی اوس په ټول هېواد کې اسلامي ۴ ص

لوی درستیز: عاملین شهادت معاون والی بدخشان شناسایی شوند

سرپرست مقام ولایت بدخشان که روز سه شنبه در نتیجه انفجار مورتیمپ در شهر فیض آباد به شهادت رسید دیروز باحضور برخی اعضای رهبری امارت اسلامی و هزاران تن از شهروندان این ولایت، در شهر فیض آباد برگزار و پیکر بی جان او بخاک سپرده شد. لوی درستیز وزارت دفاع ملی در بخشی از ۴ ص

نخواهند رسید. مراسم تشییع جنازه معاون و

قاری فصیح الدین فطرت لوی درستیز وزارت دفاع در مراسم تشییع جنازه مولوی نثار احمد احمدی معاون ولایت بدخشان طی سخنرانی گفت: اشخاصی که در بدل پول امریکا می‌خواهند بزرگان، علما و مردم ما را شهید نمایند، با اینگونه اعمالشان اراده مجاهدین ضعیف نخواهد شد و خوارچ به اهداف شوم شان

منار ششم مصلاي هرات مرمت می شود

منار ششم مصلاي تاریخی هرات که بخش هایی از آن در اثر جنگ‌های چهار دهه اخیر فرو ریخته است، مرمت می‌شود. رئیس اطلاعات و فرهنگ هرات در جریان بازدید از کار مرمت منار پنجم، از منار ششم هم دیدار و از تلاش‌ها برای آغاز کار مرمت آن، خبر داد. منار ششم هرات از جمله منارهای مصلاي ۴ ص

اقدام جوانان تحصیل کرده به آموزش رایگان در خوست

شماری از جوانان تحصیل کرده در ولسوالی شاه ولی کوت ولایت خوست، زمینه آموزش را برای صدها تن به‌گونه رایگان فراهم کرده‌اند. آنان با ایجاد یک مرکز آموزش رایگان، شماری از کودکان، جوانان و سالمندان را به‌گونه رایگان آموزش می‌دهند. جوانان تحصیل کرده در یکی از روستاهای ولسوالی ۴ ص

مناسب شأن فرد مؤمن نیست که اوراق حاوی کلمات مقدسی را به بی حرمتی بگذارد.